

Sygn. akt III CSK 363/16

POSTANOWIENIE

Dnia 11 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku D. M., S. M., T. M., M. M., W. M. i I. C.
przy uczestnictwie B. M.

o rozgraniczenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 11 maja 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie D. M.

od postanowienia Sądu Okręgowego w N.

z dnia 28 kwietnia 2016 r., sygn. akt III Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W sprawie o rozgraniczenie toczącej się pomiędzy uczestnikami od 2011 r. najpierw wydane zostało przez Sąd Rejonowy w Z. postanowienie z dnia 12 listopada 2013 r., ustalające granicę ewidencyjną pomiędzy działkami o numerach [...]6/6, [...]6/5, [...]5/1, [...]6/1 i [...]5/3 według linii oznaczonej w opinii inż. A. B. symbolami E1-E3-M-E5-S4.

Postanowieniem z dnia 27 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w N. uchylił je w części, w której zostało zaskarżone, to znaczy w zakresie ustalenia między działką [...]6/6 i nr [...]6/5 granicy według linii oznaczonej symbolami E1-E3 i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, wyjaśniając, że nie wyjaśniono, czy granica między działkami ma charakter granicy prawnej i konieczne jest uzupełnienie w tym zakresie materiału dowodowego.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 19 listopada 2015 r. rozgraniczył działki [...]6/6 i nr [...]6/5 według linii prostej oznaczonej na mapie sytuacyjnej sporządzonej przez biegłego geodetę A. B. w dniu 17 lipca 2015 r. kropkami i punktami E3-M9-M10. Z uzasadnienia wynika, że ze względu na rozbieżności i sprzeczności pomiędzy mapami spornego terenu Sądowi nie udało się ustalić granicy prawnej, wobec czego dokonał rozgraniczenia według kryterium ostatniego spokojnego stanu posiadania, wyznaczając linię graniczną środkiem drogi znajdującej się pomiędzy działkami.

Apelację wnioskodawczynie D. M. od tego postanowienia Sąd Okręgowy w N. oddalił postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2016 r. Sąd odwoławczy ponownie poddał ocenie opinię biegłego geodety A. B. i jej późniejsze uzupełnienia oraz dowody z dokumentów, zeznań świadków oraz uczestników i na tej podstawie ustalił granicę prawną między nieruchomościami jako linię przebiegającą nie środkiem lecz skrajem drogi od strony działki wnioskodawców. Zważywszy jednak, że postanowienie Sądu Rejonowego zaskarżyła tylko wnioskodawczynie uznał, iż dokonanie zmiany tego postanowienia w celu rozgraniczenia według granicy prawnej naruszyłoby zakaz *refomationis in peius*, gdyż tej treści orzeczenie byłoby mniej korzystne dla niej niż wynikające z postanowienia Sądu Rejonowego. Dlatego apelacja skarżącej została oddalona.

Postanowienie Sądu drugiej instancji wnioskodawczynie w całości zaskarżyła skargą kasacyjną, którą oparła na obydwu podstawach z art. 398³ § 1 k.p.c. Zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 153 k.c. i niezastosowanie art. 1 ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych. Wskazała też na uchybienie przepisom postępowania, wyrażające się w naruszeniu art. 278 k.p.c. w zw. z art. 286 i art. 391 k.p.c.; art. 217 § 2 w zw. z art. 227 i art. 380 k.p.c. oraz naruszenie art. 328 § 2 w zw. z art. 391 k.p.c.

Skarżąca wniosła o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi oraz o rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Odpowiedź uczestniczki postępowania B. M. na skargę kasacyjną wnioskodawczynie została zwrócona postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżąca uzasadniła potrzebę rozpatrzenia jej skargi przesłanką z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych oraz jej oczywistą zasadnością.

Zagadnienia prawne skarżąca sprecyzowała jako konieczność wyjaśnienia w ramach dyspozycji art. 382 k.p.c.:

1) czy i w jakim zakresie sąd drugiej instancji może dokonać ustaleń faktycznych wynikających wiadomości specjalnych bez wyjaśnienia wszystkich istotnych kwestii przez zasięgnięcie uzupełniającej opinii biegłego;

2) czy dokumenty w postaci protokołów wywłaszczeniowych, sporządzonych na bazie dawnych map katastralnych przed datą 4 listopada 1971 r. mogą stanowić wyłączną podstawę ustalania granicy prawnej między nieruchomościami w sytuacji, gdy stan prawny (tytuł prawny) do nieruchomości podlegających rozgraniczeniu wynika z dyspozycji art. 1 ust. 1 ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych i opiera się na kryterium posiadania w konkretnej dacie.

Zdaniem skarżącej konieczne jest też wyjaśnienie, czy przez stan prawny w rozumieniu art. 153 k.c. należy rozumieć również stan prawny wynikający z uwłaszczenia nieruchomości.

Oczywistą zasadność skargi wnioskodawczyni wiąże z naruszeniem przepisów postępowania poprzez poczynienie ustaleń wymagających wiadomości

fachowych przez Sąd drugiej instancji, który nie miał koniecznych wiadomości specjalnych.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Wskazana wątpliwość musi przy tym rzeczywiście występować w sprawie i mieścić się w zakresie problematyki, która podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym. Skarżąca powinna dostrzegane zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało. Zagadnienia nie mogą dotyczyć sfery wyłączonej z zakresu kontroli kasacyjnej, co eliminuje z ich zakresu kwestie oceny dowodów i dokonywania na tej podstawie ustaleń faktycznych. Już z tego powodu niemożliwe jest rozpatrywanie wskazanych przez powódkę zagadnień dotyczących wartości dowodowej informacji ujętych w protokołach wyłączeniowych, które ponadto nie mają cechy wątpliwości prawnej. Jeśli zaś chodzi o określenie zakresu swobody dokonywania ustaleń przez Sąd w dziedzinach wymagających wiadomości specjalnych, to wadą zagadnień przedstawionych przez skarżącą jest oderwanie ich od rzeczywistego przedmiotu czynności Sądu, który nie dokonał ustaleń bez ich oparcia na treści opinii wydanej i uzupełnianej przez biegłego w toku postępowania pierwszoinstancyjnego lecz przeprowadził ponowną ocenę całości materiału dowodowego, w tym uzupełnianej opinii biegłego A. B.. Opinia biegłego, mimo że jest dowodem o szczególnym charakterze również podlega kontroli sądu; organ orzekający uprawniony jest do wykorzystania fachowych informacji uzyskanych z opinii jako jednego z elementów rekonstrukcji stanu faktycznego; tak też kształtują się obowiązki sądu drugoinstancyjnego przewidziane w art. 382 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 1997 r., II CKN 162/97 OSNC 1997/12/195, z dnia 15 stycznia 1998 r., III CKN 316/97, nie publ., czy z dnia czy z dnia 6 lutego 2003 r., IV CKN 1763/00, nie publ.).

Nie budzi też wątpliwości, że stan prawny nieruchomości wyznaczają granice prawa własności, niezależnie od tego w jaki sposób własność została nabyta (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 września 1999 r., II CKN 453/98, nie publ.).

W rezultacie skarżąca nie wskazała we wniosku żadnego zagadnienia, które mogłoby spowodować przyjęcie jej skargi do rozpoznania.

Wniesiona skarga nie jest również oczywiście uzasadniona, skoro sposób procedowania przez Sąd odwoławczy nie wykazuje wadliwości i to o narzucającym się, jednoznacznym charakterze.

W związku z tym, że nie wystąpiły przesłanki przedsądu powołane przez skarżącą, a okoliczności sprawy nie wskazują, aby zachodziły inne podstawy wymienione w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.